

ks. Robert Tyrąła

Międzyuczelniany Instytut Muzyki Kościelnej w Krakowie

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

Akademia Muzyczna w Krakowie

Benedykt XVI doktorem *honoris causa* Akademii Muzycznej i Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie

Wszystko zaczęło się od spotkania prof. Stanisława Krawczyńskiego i piszącego te słowa. Podczas rozmowy padło pytanie: „a może udałoby się uszanować papieża emeryta Benedykta XVI za jego wielki wkład w teologię muzyki?”. Później odbyło się wiele moich spotkań w Watykanie z abpem Georgiem Gänsweinem, podczas których szukaliśmy wspólnie argumentów za rozpoczęciem działania w sprawie nadania doktoratu *honoris causa* oraz sposobów wyrażenia wdzięczności dla tego papieża rozmiłowanego w muzyce Mozarta, grającego na pianinie i tak mocno wytyczającego *via pulchritudinis* liturgii soborowej. Od samego początku o pomysły wiedział kard. Stanisław Dziwisz, który całemu przedsięwzięciu patronował i pomagał na każdym etapie w jego realizacji.

Owoce tych rozmów w Watykanie było oficjalne skierowanie przez prof. Zdzisława Łapińskiego, rektora Akademii Muzycznej w Krakowie, i ks. prof. Wojciecha Zyzaka, rektora Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, listu do papieża emeryta Benedykta XVI z prośbą o przyjęcie wyróżnienia od naszych uczelni. Rektorzy napisali w liście z 1 stycznia 2015 roku:

pragniemy tym listem wyrazić nasz najgłębszy szacunek dla Waszej Świątobliwości za wszystkie lata służby Chrystusowi i Jego Kościołowi. Dla naszych środowisk niezmiernie ważne było i jest Wasze przesłanie dotyczące teologicznego rozumienia muzyki kościelnej, którą, Ojczy Świąty, dałeś całemu światu w nauczaniu przed i w trakcie swojego pontyfikatu [...]. Międzyuczelniany Instytut Muzyki Kościelnej w Krakowie, działający przy obu uczelniach, wystąpił do nas z zapytaniem o możliwość nadania Waszej Świątobliwości doktoratu *honoris causa* dwóch uczelni: Akademii Muzycznej w Krakowie i Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie

równocześnie. Obaj jesteśmy przekonani do tego z całego serca. Byłby to dla nas wielki zaszczyt i spłacenie długu w stosunku do Waszej Świątobliwości, a zarazem możliwość ofiarowania tego, co uczelnie posiadają najcenniejszego dla Osoby, której w dziedzinie muzyki kościelnej zawdzięczamy tak wiele. Jeśli Wasza Świątobliwość wraz z zgodą, rozpoczniemy odpowiednie procedury, by w krótkim czasie doszło do realizacji tego wydarzenia¹.

Dla nas wszystkich było bardzo ważne, by uhonorowanie papieża nastąpiło ze względu na zasługi dla muzyki kościelnej, bowiem jak nikt inny on właśnie pokazał współczesne kierunki rozwoju myśli o jej teologicznym znaczeniu.

Papież Benedykt XVI odpowiedział w swoim liście do rektorów z dnia 5 lutego 2015 roku. Z sobie właściwą skromnością i prostotą napisał:

kiedy wszedłem w klimat ciszy i ukrycia, jaki wypadało przyjąć papieżowi emerytowi, zdecydowałem nie przyjmować w przyszłości żadnych wyróżnień i innych podobnych rzeczy. Jednak propozycja przedstawiona mi przez Akademię Muzyczną w Krakowie i Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie to prawdziwy wyjątek. Jestem świadomy, że moje niewielkie teksty o muzyce kościelnej nie zasługują na takie wyróżnienie. Jednak radość, że mogę w ten sposób na nowo stanąć blisko czcigodnej i umiłowanej osoby świętego Jana Pawła II, jest tak wielka, że nie mogę powiedzieć „nie” w sprawie tego wyróżnienia. Przyjmuję zatem z wdzięcznością i radością doktorat *honoris causa* ze strony Waszych szanownych Instytucji².

Nigdy nie zapomnę też chwili, gdy w sobotę 7 lutego 2015 roku w moim telefonie odezwał się głos kard. Stanisława Dziwisza, który wyraźnie wzruszony powiedział mi, że „papież emeryt przyjął naszą propozycję” i że „teraz będziemy mieli piękną uroczystość”. Radość i szacunek do papieża emeryta zapanowały w naszych sercach.

Przystąpiliśmy więc natychmiast do działania, które miało na celu zrealizować naukowo-proceduralnie całe przedsięwzięcie. 9 lutego 2015 roku na nadzwyczaj-

---

¹ List rektorów Akademii Muzycznej w Krakowie i Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie do Ojca Świętego emeryta Benedykta XVI z dnia 1 stycznia 2015 roku z dnia 1 stycznia 2015 roku, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.

² Benedykt XVI, List do rektorów Akademii Muzycznej w Krakowie i Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Rzym 5 lutego 2015 roku, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.

nym posiedzeniu Rada Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie skierowała oficjalną prośbę do Rady Wydziału Twórczości, Interpretacji i Edukacji oraz Senatu Akademii Muzycznej, a także do Rady Wydziału Historii i Dziedzictwa Kulturowego oraz Senatu Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, by rozpocząć procedurę doktoratów *honoris causa* dla papieża emeryta Benedykta XVI. W uchwale rady Instytutu w uzasadnieniu czytamy:

jako człowiek wrażliwy na piękno dzieł sztuki, szczególnie piękno muzyki, ukazywał w swoim nauczaniu znaczenie *via pulchritudinis* w dziele nowej ewangelizacji; jego głęboka, teologiczna myśl o muzyce kościelnej wywodzona z biblijnych źródeł i tradycji stanowi ważny punkt odniesienia dla wszelkiej refleksji o muzyce liturgicznej Kościoła. W swoim nauczaniu promował kształt współczesnej muzyki kościelnej zbudowanej na fundamencie tradycji muzycznej Kościoła jako właściwego języka modlitwy i liturgii. Przewodnicząc liturgii, zawsze dawał przykład niezwyklej staranności i *pulchritudinis nobilis* sprawowanych celebracji. Jako wybitny teolog nauczał, że w głoszeniu Dobrej Nowiny pomocne mogą być różnorodne formy i gatunki muzyki kościelnej³.

Pod wnioskiem podpisali się wszyscy obecni członkowie rady i zaproszeni goście: ks. dr hab. Robert Tyrała, ks. prof. Andrzej Zając, prof. Krzysztof Latała, prof. Wiesław Delimat, dr hab. Włodzimierz Siedlik, s. dr hab. Susi Ferfoggia, ks. dr Wojciech Kałamarz CM, dr Krzysztof Michałek, dr Marek Wolak, s. mgr Anna Kopińska, prof. Stanisław Krawczyński, dr Henryk J. Botor, dr Witold Zalewski, dr Mieczysław Tuleja⁴. Podczas tego wyjątkowego posiedzenia rady Instytutu odczuwalny był wyraźnie nastrój wielkiego wzruszenia i radości, wiedzieliśmy bowiem wszyscy, że dla naszej wspólnoty muzyki kościelnej w Krakowie rozpoczyna się jedno z najważniejszych wydarzeń historii.

W tym samym dniu na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie miał miejsce konwent seniorów, który jednogłośnie poparł całe starania. Pod wnioskiem do rektora, zgodnie z wymogami, podpisało się pięciu profesorów – byli to: ks. prof. Jan Józef Janicki, ks. prof. Jan Szczepaniak, ks. prof.

---

³ Uchwała Rady Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie w sprawie poparcia wniosku o nadanie doktoratu *honoris causa* dla papieża Benedykta XVI, 2015, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.

⁴ Lista obecności na nadzwyczajnej Radzie Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie z dnia 9 lutego 2015 roku, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.

Andrzej Zajęc, prof. Tomasz Maria Dąbek OSB, prof. Wiesław Delimat, a więc wszyscy związani z muzyką kościelną⁵. We wniosku profesorowie napisali:

czyniąc zadość procedurom związanym z przyznaniem doktoratu *honoris causa*, my, niżej podpisani profesorowie zatrudnieni na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie, w pełni popieramy wniosek przedłożony przez Radę Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej. Fakt wyrażenia zgody na przyjęcie tego odznaczenia przez Ojca Świętego Benedykta XVI stanowi niezwykle honor i nobilitację, zarówno dla Akademii Muzycznej w Krakowie, jak i dla Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Sprawy muzyki kościelnej, badań nad jej tradycją, wytyczanie biegu rozwoju dla jej przyszłości, promowanie religijnej kultury muzycznej przez organizowane sesje, koncerty, warsztaty artystyczne, kształcenie kadr dla jej uprawiania w praktyce liturgicznej Kościoła stanowią jeden z ważnych wymiarów procesu dydaktycznego obydwu uczelni [...]. Ojciec Święty Benedykt XVI jeszcze jako kardynał i prefekt Kongregacji Doktryny Wiary odznaczał się szczególną wrażliwością na piękno dzieł sztuki, zwłaszcza sztuki muzycznej. Wielokrotnie wskazywał na znaną, wyprowadzoną z teologii św. Tomasza tzw. *via pulchritudinis* i potrzebę odniesienia jej do muzyki kościelnej jako drogi dojścia człowieka do poznania Boga, a zarazem włączenia tej dziedziny sztuki w aktualne dzisiaj dzieło nowej ewangelizacji. Jesteśmy przekonani, że teologiczna myśl o muzyce kościelnej Benedykta XVI, wyprowadzona ze źródeł biblijnych i oparta na wielowiekowej tradycji Kościoła wschodniego i zachodniego, stanowi dzisiaj niezwykle ważny punkt odniesienia dla wszelkiej refleksji o muzyce liturgicznej Kościoła. Kiedy w praktyce duszpasterskiej obserwujemy dominujące dziś pragmatyczne podejście do muzyki liturgicznej, bez jej teologicznego uzasadnienia, ten wymiar nauczania Ojca Świętego jest szczególnie ważny i aktualny⁶.

W Akademii Muzycznej konwent tytułów honorowych miał miejsce 27 lutego 2015 roku, oczywiście także i to gremium jednogłośnie poparło całą spr-

---

⁵ List profesorów do rektora Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie w sprawie nadania doktoratu *honoris causa* papieżowi emerytowi Benedyktowi XVI z dnia 11 lutego 2015 roku, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.

⁶ List profesorów do rektora Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie w sprawie nadania doktoratu *honoris causa* papieżowi emerytowi Benedyktowi XVI z dnia 11 lutego 2015 roku.

wę. Zgodnie z wymogami list do rektora Akademii Muzycznej w Krakowie z dnia 11 lutego 2015 roku poparli: prof. Zbigniew Kamionka, prof. Rafał Deleka, prof. Jan Jazownik, prof. Agnieszka Monasterska, prof. Krzysztof Latała, prof. Teresa Malecka, prof. Wojciech Widłak, prof. Stanisław Krawczyński⁷. We wniosku do rektora profesorowie napisali:

w refleksji Benedykta XVI na temat muzyki liturgicznej uderzająca jest jego wierność Magisterium Ecclesiae i niezwykle szacunek dla muzycznej Tradycji Kościoła, a równocześnie wskazywanie na konieczność zastosowania w liturgii nowych form muzyki, które uwzględniają tradycje poszczególnych narodów i kręgów kulturowych i wymogi języka muzycznego adekwatnego do czasów nam współczesnych. Zawsze traktował on muzykę jako osobliwy język modlitwy właściwy dla liturgii Kościoła. Owo połączenie *nova et vetera* w dziedzinie muzyki liturgicznej stanowi istotny element jego nauczania jako kardynała, a potem papieża. Troska Benedykta XVI o kształt muzyki liturgicznej nie ograniczała się tylko do słów. Kiedy jako papież przewodniczył liturgii, zawsze dawał przykład niezwyklej staranności i dbałości o szlachetne piękno (*nobilis pulchritudo*, por. SC 124) sprawowanych przez siebie obrzędów. Przy obserwowanym dzisiaj braku dbałości o właściwą formę celebracji liturgii w naszych świątyniach Osoba Ojca Świętego Benedykta XVI pozostaje zawsze właściwym wzorcem i godnym naśladowania przykładem [...]. Jesteśmy przekonani, że przyznanie doktoratu *honoris causa* emerytowanemu Ojcu Świętemu Benedyktowi XVI przez obydwie Uczelnie będzie wyrazem hołdu i wdzięczności dla Osoby papieża. Jego głęboka, teologiczna refleksja o muzyce kościelnej, pasterska dbałość o jej artystyczną wartość i związek z wielowiekową tradycją muzyczną, a nade wszystko troska o jej należne miejsce w obrzędach odnowionej liturgii Kościoła po Drugim Soborze Watykańskim są niezwykle cenne i godne najwyższego uznania. To stanowi istotną podstawę nadania Ojcu Świętemu Benedyktowi XVI godności doktora *honoris causa* przez Akademię Muzyczną w Krakowie i Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie⁸.

---

⁷ List profesorów do rektora Akademii Muzycznej w Krakowie w sprawie nadania doktoratu *honoris causa* papieżowi emerytowi Benedyktowi XVI z dnia 11 lutego 2015 roku, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.

⁸ List profesorów do rektora Akademii Muzycznej w Krakowie w sprawie nadania doktoratu *honoris causa* papieżowi emerytowi Benedyktowi XVI z dnia 11 lutego 2015 roku.

Po uchwale Rady Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej, listach profesorów obu uczelni popierających wnioski, posiedzeniach konwentów tytułów honorowych rozpoczęła się odpowiednia procedura na poszczególnych wydziałach.

Na Uniwersytecie Papieskim Wydział Historii i Dziedzictwa Kulturowego na swoim posiedzeniu w dniu 20 lutego 2015 roku poparł sprawę i skierował do senatu uczelni celem dalszego procedowania⁹. Na Uniwersytecie Papieskim odpowiedzialny za procedowanie doktoratów *honoris causa* jest senat uczelni.

Wcześniej, 16 lutego 2015 roku, kard. Stanisław Dziwisz w liście do prefekta Kongregacji Edukacji Katolickiej kard. Zenona Grocholewskiego, informując go o rozpoczętej procedurze nadania doktoratu honorowego papieżowi emerytowi, pisał:

pragnę uprzejmie poinformować, że Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie wspólnie z Akademią Muzyczną w Krakowie podjęły decyzję o przyznaniu Jego Świątobliwości Ojcu Świętemu Emerytowi Benedyktowi XVI godności doktora *honoris causa* [...]. W złożonych wnioskach w tej sprawie obie uczelnie zgodnie podkreślają głęboką, teologiczną refleksję Jego Świątobliwości Papieża Benedykta XVI na temat muzyki kościelnej, pasterską dbałość o jej artystyczną wartość i związek z wielowiekową tradycją muzyczną oraz niestrudzone starania o należne muzyce kościelnej miejsce w obrzędach odnowionej liturgii Kościoła po II Soborze Watykańskim. Podkreślano także ciągłe ukazywanie przez Niego w swoim nauczaniu znaczenia *via pulchritudinis* i wskazywanie na potrzebę odniesienia jej do muzyki kościelnej przy jednoczesnym włączeniu tej ostatniej w dzieło nowej ewangelizacji. Ponadto profesorowie Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie jednogłośnie zwracali uwagę na dużą przychylność Papieża Benedykta XVI naszej uczelni, która za Jego urzędowania na Stolicy Piotrowej została podniesiona do godności Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Pragnę dodać, iż Kandydat do godności doktora *honoris causa* z przychylnością przyjął inicjatywę Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie i krakowskiej Akademii Muzycznej¹⁰.

⁹ Uchwała Rady Wydziału Historii i Dziedzictwa Kulturowego, nr 14/2014/2015 z dnia 20 lutego 2015 roku, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.

¹⁰ List kard. Stanisława Dziwisza do prefekta Kongregacji Edukacji Katolickiej kard. Zenona Grocholewskiego z dnia 16 lutego 2015 roku, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.

W dniu 16 marca 2015 roku Rada Wydziału Twórczości, Interpretacji i Edukacji Muzycznej Akademii Muzycznej w Krakowie rozpoczęła procedurę wyznaczenia recenzentów w przewodzie doktorskim. Jednogłośnie zostały przyjęte kandydatury: bpa prof. Tadeusza Pieronka z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, ks. prof. Kazimierza Szymonika z Uniwersytetu Muzycznego w Warszawie oraz ks. dra hab. Roberta Tyrały z Akademii Muzycznej w Krakowie¹¹. W tym samym dniu Senat Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie wyznaczył na recenzentów: ks. prof. Andrzeja Zajacę z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, ks. prof. Jacka Bramorskiego z Akademii Muzycznej w Gdańsku, prof. Teresę Malecką z Akademii Muzycznej w Krakowie. Równocześnie na laudatora wyznaczono prof. Stanisława Krawczyńskiego¹².

Wyznaczeni recenzenci określili, jak wielkie są zasługi dla teologii muzyki w nauczaniu Benedykta XVI, podawali także ważne fakty z jego życiorysu. Recenzenci z Akademii Muzycznej w Krakowie przedstawili osobę i dzieło wielkiego papieża XXI wieku. Bp prof. dr hab. Tadeusz Pieronek w swojej recenzji opowiedział najbardziej wnikliwie życiorys kandydata do tytułu *honoris causa*, a na zakończenie uwzględnił także jego myśl dotyczącą muzyki kościelnej. Napisał:

zainteresowania muzyką kościelną Josepha Ratzingera sięgają jego lat dzieciństwa, jak opisuje to jego brat w swojej książce. Jako kardynał wydał wiele ważnych publikacji, w których poruszał sprawy muzyki kościelnej, by wspomnieć *Ducha liturgii czy Nową pieśń dla Pana*. Zawsze w nich był wielkim promotorem *viae pulchritudinis*. Dobitniej jeszcze wypowiadał się na ten temat jako papież. A celebrowane przez niego liturgie zawsze nosiły znamiona piękna. Liczne są także jego wypowiedzi na temat muzyki już jako papieża, homilie, przemówienia, komentarze do koncertów. Może do najbardziej znaczących należą te z 2006 roku podczas pielgrzymki do Bawarii, gdy błogosławił nowe organy w Regensburgu, z 13 października 2007 roku w Papieskim Instytucie Muzyki Kościelnej w Rzymie, z 12 września 2008 roku w Paryżu w „Collegium Bernardinum” lub też to przemówienie, które wygłosił 21 listopada 2009 roku w Rzymie,

---

¹¹ Uchwała Rady Wydziału Twórczości, Interpretacji i Edukacji Muzycznej Akademii Muzycznej w Krakowie z dnia 16 marca 2015 roku o wyznaczeniu recenzentów w postępowaniu o nadanie doktoratu *honoris causa* papieżowi emerytowi Benedyktowi XVI, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.

¹² Komunikat Senatu Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie po zwyczajnym posiedzeniu w dniu 16 marca 2015 roku, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.

10 lat po *Liście do artystów* św. Jana Pawła II. W adhortacji *Sacramentum caritatis* w 2007 roku przypomniał także ważną rolę tzw. *participatio actuosa* w celebracjach liturgicznych.

Jego słowa miały wielkie znaczenie, jako że wypowiadał się jako teolog muzyki kościelnej z wielkim znanstwem. Wszystko to było możliwe ponieważ, jak przedstawiłem w przeważającej części owej opinii, jego życie było integralnie związane z liturgią, a w niej z muzyką kościelną. Wielkie umiłowanie muzyki znalazło więc właściwy grunt i Benedykt XVI jako papież wypowiadający się o jej doniosłym znaczeniu mógł i docierał w ten sposób do wielu, gdy nauczał o znaczeniu muzyki kościelnej w ewangelizacji świata. Potwierdzę to na koniec jedynym cytatem, wiadomo jednak, że można by ich tutaj wiele przytaczać. Posługa muzyki kościelnej – pisze papież – „odślania zasypaną drogę do serca, do centrum naszego istnienia tam, gdzie styka się ono z istnieniem Stwórcy i Zbawiciela. Gdziekolwiek się udaje, muzyka staje się drogą prowadzącą do Jezusa, drogą, na której Bóg ukazuje swoje zbawienie”. Benedykt XVI jest prawdziwym teologiem muzyki kościelnej, co potwierdził słowem i czynem¹³.

Kolejny recenzent z ramienia Akademii Muzycznej, ks. prof. dr hab. Kazimierz Szymonik, zwracał szczególną uwagę na życie doktoranta w kontekście muzycznego kształtowania ducha i talentu. Niezmiernie ważne są odniesienia do wystąpień Ratzingera na temat teologii muzyki, chodzi o nauczania oparte na Biblii i Ojcach Kościoła. Nakreślił także, jak Benedykt XVI wyobraża sobie rolę i znaczenie muzyki. Recenzent na koniec zaznaczył, że

należy stwierdzić, że przedstawione tu, z konieczności skrótowo, postać i działalność Papieża Benedykta XVI, skłaniają nas do stwierdzenia, że mamy do czynienia z osobowością nieprzeciętną – na miarę epoki. Jego przymioty osobowe, działalność i osiągnięcia zasługują nie tylko na doktorat *honoris causa* Akademii Muzycznej w Krakowie, ale na tytuł Doktora Kościoła. Przyjęcie wyróżnienia ofiarowanego przez Krakowską Uczelnię Muzyczną za wybitne dzieła z teologii muzyki zwraca uwagę

---

¹³ T. Pieronek, *Opinia dotycząca nadania przez Radę Wydziału Twórczości, Interpretacji i Edukacji Muzycznej Akademii Muzycznej w Krakowie doktoratu honoris causa Papieżowi Seniorowi Benedyktowi XVI*, [w:] *Papież-emeryt Benedykt XVI, Benedetto XVI – papa emerito, Doktor Honoris Causa Akademii Muzycznej w Krakowie*, wyd. okolicznościowe z okazji nadania doktoratu Benedyktowi XVI, Kraków 2015, s. 43.

współczesnych na ważność muzyki liturgicznej i budzi głęboką wdzięczność dla Josepha Ratzingera, Papieża Seniora Benedykta XVI, bo ten doktorat przynosi ogromny zaszczyt Akademii Muzycznej w Krakowie i radość wszystkim muzykom poszukującym sakralności. Pokazuje, jak ważną i nierozzerwalną częścią liturgii jest prawdziwa muzyka sakralna¹⁴.

Piszący te słowa z racji pełnienia funkcji trzeciego recenzenta z Akademii Muzycznej podkreślił trzy szczególnie zasługi papieża emeryta. Ukazał go jako teologa muzyki kościelnej, promotora *via pulchritudinis* w dziele nowej ewangelizacji oraz troszczącego się o szlachetne piękno celebracji liturgicznych. Podsumował recenzję w następujący sposób:

to bardzo krótkie spojrzenie na muzykę kościelną w ujęciu papieża emeryta jest tylko „kropłą w morzu” tego, co powiedział i napisał on o znaczeniu muzyki sakralnej we współczesnym Kościele. Jeszcze większą spuścizną jest nauczanie teologiczne kardynała, a później także papieża Benedykta XVI. Z pewnością do wielu wybitnych teologów Kościoła, którzy prowadzili te wspólnotę, można zaliczyć tego właśnie papieża Benedykta XVI Wielkiego. Liczne są także opracowania dotyczące Jego osoby, dzieła i nauczania zwłaszcza tego, co nas w tej opinii najbardziej interesuje, a mianowicie o muzyce kościelnej. Z całą pewnością Ojciec Święty Benedykt XVI postawił wielki kamień milowy w historii Kościoła, jeśli chodzi o znaczenie muzyki sakralnej w liturgii i jej teologiczne przesłanie. Także dla każdego wierzącego, który poddaje swą wiarę wnikliwej i krytycznej refleksji. W tym kontekście trzeba na koniec przypomnieć prorocze ostrzeżenie kard. J. Ratzingera zawarte w jego rozmowie z Vittorio Messori pt. *Raport na temat wiary*: „teolog niekochający sztuki, poezji, muzyki, natury może być niebezpieczny. Ta bowiem ślepotą i głuchotą na piękno nie jest sprawą drugorzędną, lecz może wycisnąć piętno także na jego teologii”. Niewątpliwie papież ten zasługuje na wszelkie uznanie, także poprzez nadanie doktoratu *honoris causa*, czego dowodem jest przyznanie mu tej godności przez osiem już wcześniej uniwersytetów w świecie. Akademia Muzyczna w Krakowie i Uniwersytet Papieski Jana Pawła II zamykają tę wyjątkową społeczność.

---

¹⁴ K. Szymonik, *Recenzja w postępowaniu o nadanie tytułu doktora honoris causa Papieżowi Seniorowi Benedyktowi XVI przez Wydział Twórczości Interpretacji i Edukacji Muzycznej Akademii Muzycznej w Krakowie*, [w:] *Papież-emeryt Benedykt XVI, Benedetto XVI – papa emerito*, dz. cyt., s. 67.

Biorąc pod uwagę wszystkie przedstawione argumenty, doniosłe nauczanie i dzieło Ojca Świętego emeryta Benedykta XVI w dziedzinie muzyki kościelnej, uważam, że nadanie mu doktoratu *honoris causa* jest wielkim zaszczytem dla naszej uczelni. Nie ulega bowiem wątpliwości, że papież emeryt zasługuje ze wszech miar na takie wyróżnienie¹⁵.

Recenzenci z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II podkreśliłi podobnie wielkie znaczenie życia i dzieła papieża emeryta, ale także doniosłość jego nauczania o muzyce kościelnej i związku z Janem Pawłem II. Ks. prof. dr hab. Andrzej Zając z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie zauważył szczególną rolę nauczania papieża w kontekście związku teologii i muzyki. Podkreślił to już na samym początku swojej recenzji:

Rada Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej, występując z wnioskiem do Senatów wymienionych wyżej uczelni o nadanie Ojcu Świętemu Benedyktowi XVI tego odznaczenia, za jego podstawę uważa przede wszystkim niezwykle cenny wkład tego wybitnego myśliciela, genialnego teologa, kardynała, prefekta Kongregacji Nauki Wiary, a potem papieża, w teologiczną refleksję na temat muzyki kościelnej. Dlatego przedmiotem recenzji będą te publikacje, w których Joseph Ratzinger podejmował na przestrzeni wielu lat swojej naukowej działalności temat muzyki kościelnej, problem jej natury, obecności i zadań w liturgii Kościoła¹⁶.

Autor recenzji zwrócił uwagę, iż w nauczaniu papieża emeryta szczególne znaczenie mają zakorzenienie w Biblii i wierność tradycji muzycznej Kościoła oraz to, że daje on perspektywy na przyszłość. Wykazuje także, jakie są relacje muzyki i liturgii w nauczaniu Benedykta XVI. Daje także obraz wierności nauczaniu Soboru Watykańskiego II i odważnej krytyki jej niepełnej realizacji. Pokazuje papieża jako obrońcę chóru w liturgii oraz wyznacza pastoralne kierunki. Niezmiernie ważne jest podsumowanie, w którym recenzent podkreśla, że

---

¹⁵ R. Tyrąta, *Recenzja w postępowaniu o nadanie papieżowi Benedyktowi XVI doktoratu honoris causa Akademii Muzycznej w Krakowie*, [w:] *Papież-emeryt Benedykt XVI, Benedetto XVI – papa emerito*, dz. cyt., s. 91–92.

¹⁶ A. Zając, *Recenzja w postępowaniu o nadanie godności doktora honoris causa Jego Świątobliwości Ojcu Świętemu Benedyktowi XVI przez Akademię Muzyczną w Krakowie i Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie*, [w:] *Promotio doctoris honoris causa Pontificiae Universitatis Cracoviensis Ioannis Pauli II Sua Sanctitas Benedictus XVI*, Kraków 2015, s. 20.

przyznanie doktoratu *honoris causa* Ojcu Świętemu Benedyktowi XVI przez dwie krakowskie uczelnie, które wspólnie prowadzą nauczanie muzyki w Międzyuczelnianym Instytucie Muzyki Kościelnej, ma wymowę symboliczną. Dla obydwu uczelni jest to przede wszystkim zaszczyt i wyróżnienie, że Ojciec Święty, emerytowany już papież, zechciał tę godność przyjąć. Wspólnoty akademickie Akademii Muzycznej w Krakowie i Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie pragną w ten sposób wyrazić hołd i ogromną wdzięczność Ojcu Świętemu za Jego głębokie, niezwykle cenne dla teologicznej refleksji nauczanie o muzyce, a także okazywanie przez wiele lat na wszystkich stanowiskach, jakie piastował, szczególnej troski o szlachetne piękno muzyki kościelnej i jej właściwe miejsce w sprawowaniu świętych obrzędów liturgicznych Chrystusowego Kościoła¹⁷.

Prof. dr hab. Teresa Malecka z Akademii Muzycznej w Krakowie w szerokim opracowaniu życia i działalności papieża emeryta nie pomija jego szczególnych związków z Janem Pawłem II. Konkludując, zapisała:

wspaniale się dzieje, że Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie i Akademia Muzyczna w Krakowie wystąpiły z inicjatywą uhonorowania najwyższą godnością akademicką wielkiego człowieka, głosiciela wartości najwyższych, podnosząc tym samym standardy kultury uniwersyteckiej oraz wzbogacając wartość etosu akademickiego. Wyrażenie zgody na przyjęcie tytułu doktora *honoris causa* przez Ojca Świętego Emeryta Josepha Ratzingera jest z kolei najwyższym zaszczytem dla obu naszych środowisk akademickich¹⁸.

Trzeci recenzent ks. prof. Jacek Bramorski podkreślał szczególnie to, że Benedykt XVI jako najwyższy pasterz Kościoła dbał o szlachetne piękno liturgicznych celebracji, on po prostu ukazał na nowo Kościołowi drogę piękną. Pisał:

---

¹⁷ A. Zając, *Recenzja w postępowaniu o nadanie godności doktora honoris causa Jego Świątobliwości Ojcu Świętemu Benedyktowi XVI przez Akademię Muzyczną w Krakowie i Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie*, [w:] *Promotio doctoris honoris causa Pontificiae Universitatis Cracoviensis Ioannis Pauli II Sua Sanctitas Benedictus XVI*, dz. cyt., s. 74.

¹⁸ T. Malecka, *Recenzja w postępowaniu o nadanie tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie Ojcu Świętemu Emerytowi Benedyktowi XVI dr h.c. multi*, [w:] *Promotio doctoris honoris causa Pontificiae Universitatis Cracoviensis Ioannis Pauli II Sua Sanctitas Benedictus XVI*, dz. cyt., s. 98.

dorobek Ojca Świętego Benedykta XVI jest niezwykle bogaty. W przedłożonej recenzji podjęty zostanie jeden aspekt wszechstronnej myśli teologicznej tego niezwykłego papieża i uczonego, a mianowicie bezcenny wkład w kulturę muzyczną, zwłaszcza w wymiarze muzyki kościelnej. Benedykt XVI jako teolog muzyki jest jednocześnie świadkiem Prawdy w obliczu współczesnych wyzwań kulturowych, a nade wszystko apostołem *via pulchritudinis*, po której podążamy do Boga¹⁹.

Na koniec recenzent posumował:

teologia Benedykta XVI budzi we współczesnym człowieku tęsknotę za odnalezieniem na nowo głębokiego sensu istnienia. Nie jest nim taka czy inna ideologia, ale osobowy Bóg, do którego podążać możemy również drogą piękną obecnego w muzyce. Konsekwentne ukazywanie tej nadziei dzisiejszemu światu w pełni uzasadnia decyzję o nadaniu godności doktora *honoris causa* Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie Ojcu Świętemu Benedyktowi XVI. Prosząc Jego Świątobliwość o przyjęcie tej godności, wyrażamy pokorny hołd dla wielkości jego myśli i czynów²⁰.

Tak więc wszyscy recenzenci Uniwersytetu Papieskiego w Krakowie, podobnie jak i recenzenci z Akademii Muzycznej w Krakowie z wielkim szacunkiem oraz uznaniem odnieśli się do dzieł życia papieża emeryta Benedykta XVI, podkreślając wagę wymiaru muzyki kościelnej.

13 kwietnia 2015 roku Rada Wydziału Twórczości, Interpretacji i Edukacji Muzycznej Akademii Muzycznej w Krakowie wysłuchała wszystkich trzech recenzji i po dyskusji jednogłośnie przyjęła recenzje w sprawie doktoratu *honoris causa* dla papieża emeryta Benedykta XVI oraz przekazała do dalszego procedowania na senacie Akademii Muzycznej²¹.

¹⁹ J. Bramorski, *Recenzja w postępowaniu o przyjęcie godności doktora honoris causa przez Jego Świątobliwość Ojca Świętego Emeryta Benedykta XVI*, [w:] *Promotio doctoris honoris causa Pontificiae Universitatis Cracoviensis Ioannis Pauli II Sua Sanctitas Benedictus XVI*, dz. cyt., s. 106.

²⁰ J. Bramorski, *Recenzja w postępowaniu o przyjęcie godności doktora honoris causa przez Jego Świątobliwość Ojca Świętego Emeryta Benedykta XVI*, [w:] *Promotio doctoris honoris causa Pontificiae Universitatis Cracoviensis Ioannis Pauli II Sua Sanctitas Benedictus XVI*, dz. cyt., s. 144.

²¹ Uchwała Rady Wydziału Twórczości, Interpretacji i Edukacji Muzycznej Akademii Muzycznej w Krakowie z dnia 16 marca 2015 roku o wyznaczeniu recenzentów w postępowaniu o nadanie doktoratu *honoris causa* papieżowi emerytowi Benedyktowi XVI.

20 kwietnia 2015 roku Senat Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie po wysłuchaniu recenzji nadał stopień doktora *honoris causa* papieżowi emerytowi Benedyktowi XVI²². W uzasadnieniu zostało zapisane, że doktorat zostaje przyznany za:

wielki szacunek dla tradycji muzycznej Kościoła oraz niezwykle wrażliwość na dialog muzyki z wiarą; okazywanie, przez wiele lat na wszystkich stanowiskach, jakie piastował, szczególnej troski o szlachetne piękno muzyki kościelnej i jej właściwe miejsce w sprawowaniu świętych obrzędów liturgicznych Kościoła; podkreślenie w swoim nauczaniu znaczenia *via pulchritudinis* – drogi piękna, która może stać się drogą poznania i wielbienia Boga dla współczesnego człowieka; odważne dawanie swoim życiem, posługą, nauczaniem i pracą naukową świadectwa Prawdzie, która umacnia wiarę chrześcijańską w czasach duchowego zamętu spowodowanego przez liberalizm, postmodernizm i relatywizm oraz niestrudzone dążenie do przywrócenia Europie jej duchowego wymiaru; za życzliwe wsparcie działań uczelni zmierzających do przekształcenia Papieskiej Akademii Teologicznej w Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie²³.

22 kwietnia 2015 roku Senat Akademii Muzycznej w Krakowie przyjął uchwałę Rady Wydziału Twórczości, Interpretacji i Edukacji Muzycznej, a po wysłuchaniu wyjątków z recenzji nadał stopień doktora *honoris causa* papieżowi emerytowi Benedyktowi XVI. Na laudatora wyznaczył senat prof. Stanisława Krawczyńskiego²⁴. W uzasadnieniu uchwały Senatu Akademii Muzycznej w Krakowie zapisano, że tytuł nadany zostaje za:

wskazanie swoim przykładem wzorców postawy moralnej i obywatelskiej w wymiarze głęboko religijnym i humanistycznym; nauczanie, w którym

---

²² Komunikat Senatu Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie po zwyczajnym posiedzeniu w dniu 20 kwietnia 2015 roku, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.

²³ Uchwała nr 21/2015 Senatu Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie z dnia 20 kwietnia 2015 roku w sprawie nadania tytułu doktora *honoris causa* Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie Jego Świątobliwości Ojcu Świętemu Benedyktowi XVI, [w:] *Promotio doctoris honoris causa Pontificiae Universitatis Cracoviensis Ioannis Pauli II Sua Sanctitas Benedictus XVI*, dz. cyt., s. 14–16.

²⁴ Uchwała Senatu Akademii Muzycznej w Krakowie z dnia 22 kwietnia 2015 roku o nadanie doktoratu *honoris causa* papieżowi emerytowi Benedyktowi XVI, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.

odnosi się do wartości najwyższych, niezmiennie obecnych w ludzkim życiu i twórczości; umiłowanie muzyki i wskazanie jej szczególnej roli jako integralnej części uroczystej liturgii Kościoła katolickiego towarzyszącej człowiekowi w akcie wyznania wiary²⁵.

Data 4 lipca 2015 roku na stałe zapisze się w historii obu uczelni, ale nade wszystko w historii Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie. To, co miało miejsce w Castel Gandolfo, przeszło z pewnością wszelkie oczekiwania każdej i każdego z nas.

Właściwie uroczystości zaczęły się nieco wcześniej, bo 3 lipca 2015 roku w godzinach porannych. Wszyscy, którzy przybyli na uroczystość nadania doktoratu *honoris causa* Benedyktowi XVI, zgromadzili się w Bazylice św. Piotra w Watykanie przy relikwiach św. Jana Pawła II, by pod przewodnictwem kard. Stanisława Dziwisza modlić się za obydwie uczelnie. Podczas Eucharystii kardynał powiedział:

Papież Benedykt XVI, któremu jutro nasze Uczelnie wręczą doktorat *honoris causa*, pozostawił Kościołowi wielkie bogactwo nauczania [...]. dziś, w tej mszy św., dziękujemy Bogu za dar życia i służby św. Jana Pawła II, za jego nauczanie i świadectwo świętości. Prosimy o dar żywej wiary dla nas wszystkich, dla naszych bliskich i dla naszych środowisk, zwłaszcza dla ludzi szukających sensu życia, zmagających się z trudnościami i wątpliwościami²⁶.

Uroczystość nadania doktoratu miała miejsce w Sali Szwajcarskiej Pałacu Apostolskiego w Castel Gandolfo w dniu 4 lipca 2015 roku o godz. 10.00. Dla archidiecezji krakowskiej był to szczególny dzień także z powodu przypadającej w tym dniu rocznicy poświęcenia wawelskiej katedry. To taki wymowny znak Opatrzności Bożej, a może także w tym miejscu szczególnej obecności duchowej św. Jana Pawła II.

Wszyscy obecni gromadzili się od godz. 9.00. Gdy papież emeryt wchodził do Sali, chór Psalmodia Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie pod dyr. Włodzimierza Siedlika zgodnie z tradycją zaśpiewał *Gaude Mater Polonia*. Prowadzący uroczystość podkreślił: „tym hymnem rozpoczyna się największe uroczystości w naszej Ojczyźnie, zarówno kościelne, jak i państwowe. Nie

²⁵ Uchwała nr 11/2015 Senatu Akademii Muzycznej w Krakowie w sprawie nadania tytułu doktora *honoris causa* Akademii Muzycznej w Krakowie, [w:] *Papież-emeryt Benedykt XVI, Benedetto XVI – papa emerito*, dz. cyt., s. 7.

²⁶ S. Dziwisz, Homilia w Bazylice św. Piotra w Rzymie, 3 lipca 2015 roku, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.

mogło być i w tym wypadku inaczej”²⁷. Wszyscy przywitali owacjami papieża Benedykta XVI. Następnie głos zabrał wielki kanclerz Uniwersytetu Papieskiego metropolita krakowski. Kardynał Stanisław Dziwisz w przemówieniu do papieża emeryta powiedział:

Ojcie Świąty! Przede wszystkim pragnę wyrazić naszą ogromną radość z tego dzisiejszego niecodziennego spotkania. Przywożę pozdrowienia od Kościoła krakowskiego, który wdzięczny jest Waszej Świątobliwości za posługę papieską, za wielkie dziedzictwo nauczania, a także za życzliwość, z jaką się zawsze spotykaliśmy. Nie zapomnimy słów, które Ojciec Świąty wypowiedział u nas 28 maja 2006 roku: „Kraków Karola Wojtyły i Kraków Jana Pawła II jest również moim Krakowem!”. Uniwersytet Papieski Jana Pawła II, erygowany przez Waszą Świątobliwość 19 czerwca 2009 roku, oraz Akademia Muzyczna w Krakowie postanowiły dać wyraz naszej zbiorowej wdzięczności i przyznać Ojcu Świątemu doktorat *honoris causa*. Przyjęcie w drodze wyjątku tego wyróżnienia traktujemy jako wyraz szacunku Waszej Świątobliwości dla świętego Jana Pawła II. On sam – święty Papież – był zawsze pełen wdzięczności dla swojego najbliższego współpracownika – prefekta Kongregacji Nauki Wiary. Jesteśmy pewni, że teraz spogląda na nas z wysoka i cieszy się z naszego spotkania. Rektorzy obydwu krakowskich Uczelni powiedzą coś więcej o racjach, jakimi się kierowały ich Uczelnie, przynajmniej Waszej Świątobliwości doktorat *honoris causa*. Ja tylko dodam, że imię Ojca Świątego Benedykta XVI zostanie na zawsze zapisane w historii Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie. Kochamy Cię, Ojcie Świąty, i zapewniamy o naszej modlitwie²⁸.

Po słowach kardynała zabrzmiała po raz pierwszy na tej uroczystości muzyka Mozarta. Kwartet smyczkowy YPSYLON Akademii Muzycznej w Krakowie zagrał I część *Allegretto* kwartetu D-dur nr 21 KV575 Wolfganga Amadeusza Mozarta. Mogło się wydawać, że ta muzyka sprawiła największą radość laureatowi. Po wysłuchaniu muzyki głos zabrał laudator obu uczelni, prof. Stanisław Krawczyński. W swoim słowie podkreślił dzieło i życie Benedykta XVI, wszelkie jego dokonania jako kardynała, a także papieża. Mówił:

---

²⁷ R. Tyrała, Słowa wiążące na uroczystości nadania doktoratu *honoris causa* papieżowi emerytowi Benedyktowi XVI 4 lipca 2015 roku w Castel Gandolfo, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.

²⁸ Przemówienie kard. Stanisława Dziwisza do papieża emeryta Benedykta XVI, Castel Gandolfo 4 lipca 2015 roku, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.

sztuka, a zwłaszcza muzyka, jest naszemu wielkiemu Laureatowi szczególnie bliska. W swojej refleksji nad jej wartością Benedykt XVI określa kształt jej natury, zadania, jakie przed nią stoją, oraz funkcję, jaką pełni w Kościele. To właśnie dzięki niej człowiek w sposób szczególny może zbliżyć się do Boga, odkrywając Jego piękno, wszechogarniającą miłość i nieskończone dobro [...]. Dla Benedykta XVI muzyka pełni rolę służebnej formy, narzędzia budującego nowy Lud Boży, którego głową jest Chrystus, a my wszyscy jego członkami. Bez muzyki każda forma liturgiczna staje się jedynie martwym rytuałem, zwykłym gestem, bez związku z transcendencją, a każdy z nas traci bezcenną pomoc w rozwijaniu własnego człowieczeństwa prowadzącego go do Stwórcy [...]. Najwyższy tytuł akademicki, jakim jest doktorat *honoris causa*, dwie uczelnie: Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie i Akademia Muzyczna w Krakowie nadają zawsze postaciom wybitnym w działalności naukowej czy artystycznej, pracującym na rzecz szeroko pojętego dobra. Są to jednocześnie osoby bliskie uczelnianym środowiskom ze względu na dążenie do tych samych wartości, jakie tworzą misje obu szkół wyższych. Idea wiary, dobra i piękna niezwykle silnie łączy postacie doktorów honorowych z ideami najwyższych wartości. Taką właśnie osobą wybitną i bliską nam wszystkim jest *Pontifex Romanus emeritus* Benedykt XVI²⁹.

W serdecznym uścisku papież Benedykt podziękował za te słowa prof. Krawczyńskiemu. Kolejno też nastąpił akt nadania doktoratu przez rektorów obydwu uczelni oddzielnie. Pierwszy dyplom uzasadniający doktorat przedstawił i przekazał papieżowi prof. dr hab. Zdzisław Łapiński, rektor Akademii Muzycznej w Krakowie. Kolejno zrobił to także ks. prof. dr hab. Wojciech Zyzak, rektor Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Po wręczeniu dyplomu obu uczelni zabrzmiała muzyka Henryka Mikołaja Góreckiego, bowiem chór Psalmodia Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie zaśpiewał *Zdrowaś bądź Maryja* tego wielkiego mistyka dźwięku. Papież wydawał się zasłuchany w tę muzykę „niebiańskich polan”³⁰.

Z całą pewnością wszyscy obecni czekali na przemówienie, jakie skieruje do zebranych papież Benedykt XVI, nowy doktor *honoris causa* Akademii Muzycznej w Krakowie i Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Było to tym

²⁹ S. Krawczyński, *Laudacja*, [w:] *Papież-emeryt Benedykt XVI, Benedetto XVI – papa emerito*, dz. cyt., s. 18–19; S. Krawczyński, *Laudacja*, [w:] *Promotio doctoris honoris causa Pontificiae Universitatis Cracoviensis Ioannis Pauli II Sua Sanctitas Benedictus XVI*, dz. cyt., s. 168–172.

³⁰ H. M. Górecki, *Wykład z okazji nadania doktoratu h.c. Akademii Muzycznej w Krakowie*, maj 2008.

bardziej ważne i cenne, że miało ono być jego pierwszym oficjalnym przemówieniem od momentu zakończenia pontyfikatu w dniu 28 lutego 2013 roku. I jak można było się spodziewać, wykład był wspaniały, zawierał syntezę teologii muzyki oraz wyznaczał wielkie perspektywy dla muzyki kościelnej na przyszłość³¹.

Papież emeryt Benedykt XVI podziękował raz jeszcze za uznanie, z jakim się spotkał w sprawie nadania mu doktoratów *honoris causa*. Papież powiedział:

cieszę się przede wszystkim, że w ten sposób jeszcze bardziej pogłębił się mój związek z Polską, z Krakowem, z ojczyzną naszego wielkiego świętego Jana Pawła II. Bez niego bowiem trudno sobie nawet wyobrazić moją drogę duchową i teologiczną. Swoim żywym przykładem ukazał on nam również, jak mogą się ze sobą łączyć radość wielkiej muzyki sakralnej i zadanie wspólnego uczestnictwa w liturgii, podniosła radość i pokorna prostota celebracji wiary³².

Następnie, przypominając historię odnowy muzyki kościelnej, zwrócił uwagę na szczególne umiłowanie przez siebie muzyki Mozarta. „Na trwałe, na przykład, wpisało się w moją pamięć, że skoro tylko zabrzmiały pierwsze nuty *Mszy koronacyjnej* Mozarta, to jakby otwierało się niebo i można było bardzo głęboko odczuć obecność Pana³³. Ważne wydaje się stwierdzenie dotyczące pewnego napięcia na linii *participatio actiosa* i miejsca muzyki kościelnej w dzisiejszej uroczystej liturgii, zwłaszcza tej uroczystej z chórem i orkiestrą. Genialne wręcz stało się postawione w tym kontekście pytanie papieża emeryta: „Czym właściwie jest muzyka? Skąd pochodzi i do czego zmierza? Myślę, że można wskazać trzy «miejsca», z których wypływa muzyka³⁴. I tu nastąpiła prawdziwie prorocza wizja dotycząca miejsca muzyki w dzisiejszej liturgii. Wymieniając więc owe trzy „miejsca”, z których wypływa muzyka, papież mówił, że pierwszym jej źródłem jest doświadczenie miło-

---

³¹ Benedykt XVI, *Słowa podziękowania papieża seniora Benedykta XVI z okazji nadania tytułu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie*, <http://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2015/07/04/0533/01162.html#pol> (04.07.2015).

³² Benedykt XVI, *Słowa podziękowania papieża seniora Benedykta XVI z okazji nadania tytułu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie*.

³³ Benedykt XVI, *Słowa podziękowania papieża seniora Benedykta XVI z okazji nadania tytułu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie*.

³⁴ Benedykt XVI, *Słowa podziękowania papieża seniora Benedykta XVI z okazji nadania tytułu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie*.

ści, drugim źródłem muzyki jest doświadczenie smutku, dotknięcie śmiercią, bólem i otchłaniami istnienia, trzecim miejscem pochodzenia muzyki jest spotkanie z tym, co Boże, od początku w jakiejś mierze definiującym to, co ludzkie.

Tak więc pierwszym źródłem jest doświadczenie miłości. Papież mówił: „kiedy ludzie byli zauroczeni miłością, otwierał się im inny wymiar istnienia, nowa wielkość i perspektywa rzeczywistości. Pobudzała ona także do wyrażania siebie w nowy sposób. Poezja, śpiew i w ogóle muzyka zrodziły się z tego doświadczenia wstrząsu, z tego otwierania się nowego wymiaru życia”³⁵. Przechodząc do źródła drugiego, stwierdził, że „i w tym przypadku otwierają się w przeciwnym kierunku nowe wymiary rzeczywistości, które nie mogą znaleźć odpowiedzi w samych tylko słowach”³⁶. Najobszerniej zaś tłumaczył trzecią rzeczywistość, mówiąc:

tu najbardziej jest obecne coś zupełnie innego i coś zupełnie wielkiego, co pobudza w człowieku nowe sposoby wyrażania siebie. Może da się powiedzieć, że w istocie także w dwóch pozostałych obszarach – miłości i śmierci – dotyka nas tajemnica Boga, a więc w tym sensie dotknięcie przez Boga stanowi w sumie źródło muzyki. To wzruszające, gdy dostrzegamy, że na przykład w Psalmach ludziom nie wystarcza już sam tylko śpiew, i znajdujemy odwołanie do wszystkich instrumentów: rozbudzona zostaje ukryta muzyka stworzenia, jej tajemniczy język. Wraz z Psalterzem, w którym mamy do czynienia z dwoma motywami miłości i śmierci, znajdujemy się wprost u źródeł muzyki Kościoła Bożego. Można powiedzieć, że jakość muzyki zależy od czystości i wspaniałości spotkania z tym, co Boże, z doświadczeniem miłości i cierpienia. Im bardziej czyste i prawdziwe jest to doświadczenie, tym czystsza i wspanialsza będzie także muzyka, która z niego się rodzi i rozwija³⁷.

Ale to co nastąpiło później – jestem o tym głęboko przekonany – było wyznaniem wielkiej mądrości i doświadczeniem świętości papieża, który nie tylko wie, czym jest liturgia, a w niej muzyka, ale który w tym temacie jest autentycznym apostołem.

---

³⁵ Benedykt XVI, *Słowa podziękowania papieża seniora Benedykta XVI z okazji nadania tytułu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie*.

³⁶ Benedykt XVI, *Słowa podziękowania papieża seniora Benedykta XVI z okazji nadania tytułu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie*.

³⁷ Benedykt XVI, *Słowa podziękowania papieża seniora Benedykta XVI z okazji nadania tytułu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie*.

Wspaniała i czysta odpowiedź muzyki zachodniej rozwinęła się w spotkaniu z Bogiem, który w liturgii uobecnia się nam w Jezusie Chrystusie. Ta muzyka jest dla mnie wyrażeniem prawdy chrześcijaństwa. Tam, gdzie rozwija się taka odpowiedź, miało miejsce spotkanie z prawdą, z prawdziwym Stwórcą świata. Dlatego wielka muzyka sakralna jest rzeczywistością o randze teologicznej oraz o trwałym znaczeniu dla wiary całego chrześcijaństwa, chociaż nie jest konieczne, aby wykonywana była zawsze i wszędzie. Z drugiej jednak strony jest również jasne, że nie może zniknąć z liturgii i że jej obecność może być szczególnym sposobem uczestnictwa w świętych obrzędach, w tajemnicy wiary³⁸.

Papież na końcu swojego wykładu odniósł się raz jeszcze do św. Jana Pawła II, a kończąc, retorycznie stwierdził: „nie znamy przyszłości naszej kultury i muzyki sakralnej. Ale jedno jest jasne: tam, gdzie rzeczywiście zachodzi spotkanie z Bogiem żywym, który w Chrystusie przychodzi do nas, tam rodzi się i nieustannie na nowo rozwija także odpowiedź, której piękno pochodzi z samej prawdy”³⁹. Przejawiając raz jeszcze wielki szacunek dla obu uczelni, podkreślił i wskazał zaraz perspektywy:

działalność obydwu uczelni, które przyznają mi ten doktorat *honoris causa*, stanowi istotny przyczynek, aby wielki dar muzyki pochodzącej z tradycji wiary chrześcijańskiej pozostawał żywy i pomagał, by twórcza siła wiary także w przyszłości nie gasła. Za to wam wszystkim serdecznie dziękuję, nie tylko za zaszczyt, jakim mnie obdarzyliście, ale także za całą pracę, jaką wykonujecie w służbie pięknu wiary⁴⁰.

Dla Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie, dla pedagogów i studentów jednostki, która inspirowała całe wydarzenie i łączy obie uczelnie wspólnie prowadzonym kierunkiem studiów muzyka kościelna, to słowa mobilizujące do dalszej wyteżonej pracy w służbie pięknu wiary. Wzruszające

---

³⁸ Benedykt XVI, *Słowa podziękowania papieża seniora Benedykta XVI z okazji nadania tytułu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie*.

³⁹ Benedykt XVI, *Słowa podziękowania papieża seniora Benedykta XVI z okazji nadania tytułu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie*.

⁴⁰ Benedykt XVI, *Słowa podziękowania papieża seniora Benedykta XVI z okazji nadania tytułu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie*.

były także słowa wypowiedziane przez papieża w języku polskim: „Niech Pan was błogosławi!”.

Po takim przemówieniu nie mogło już być żadnych słów komentarza, tu znów zabrzmiała ulubiona przez papieża emeryta muzyka Mozarta, tym razem była to część II *Andante* wykonana przez ten sam co wcześniej kwartet smyczkowy. Na koniec Ojciec Święty udzielił błogosławieństwa zebrany oraz z każdym z obecnych serdecznie się przywitał, zamieniając z nim parę słów. Chór zaśpiewał jeszcze *Ad multos annos*, a sesji fotograficznej nie było końca. Odchodzącego do apartamentów papieża wszyscy ze wzruszeniem żegnali oklaskami. Zebrani z wielką radością i nadzieją wyjechali z tego spotkania umacniającego wiarę i dającego siły do dalszej owocnej pracy dla dobra Kościoła, zwłaszcza na polu muzyki kościelnej.

Warto na koniec podkreślić, jak bardzo ważną rolę odegrali w całym przedsięwzięciu abp Georg Gänswein oraz kard. Stanisław Dziwisz. Piszący te słowa spotykał się wielokrotnie z tymi hierarchami Kościoła. Podczas spotkań w Watykanie abp Gänswein wykazywał się chęcią słuchania i jak największej pomocy w przeprowadzeniu tego projektu. Od samego początku odnosił się on do propozycji entuzjastycznie, zawsze także z wielkim szacunkiem do papieża emeryta i oczekując na jego zdanie w tej sprawie. Prefekt Domu Papieskiego i prywatny sekretarz papieża Benedykta to człowiek wielkiej kultury i głębokiej wiary.

Również kardynał Stanisław Dziwisz, gdy pierwszy raz we wrześniu 2014 roku zwróciłem się do niego z projektem uszanowania papieża emeryta, od samego początku był do tego entuzjastycznie nastawiony. Pamiętam wyraźnie jego słowa: „działaj, a ja w każdym momencie pomogę, jak będzie trzeba”. I tak też się stało, bo bez jego pomocy i wskazywania kierunku całe to przedsięwzięcie by się nie udało. Najdobitniej też o wielkim szacunku byłego sekretarza Jana Pawła II, a obecnego metropolity krakowskiego, do papieża Benedykta XVI świadczą jego słowa zapisane w liście do sekretarza papieskiego, w którym odnosił się z wielkim respektem do decyzji papieża dotyczących samego przebiegu uroczystości:

pragnę tą drogą zapytać także o sugestie dotyczące samego już nadania Ojcu Świętemu doktoratu *honoris causa*. Jaka możliwa byłaby data samej uroczystości? Jak powinna wyglądać uroczystość i gdzie ona powinna się odbyć? Chcemy uszanować wszelkie zasady życia, modlitwy i pracy papieża Benedykta XVI i dlatego prosimy o sugestie, by ta uroczystość była dla niego i przebiegała w taki sposób, jaki on sam zaakceptuje. Jesteśmy gotowi na każdy scenariusz tego wydarzenia⁴¹.

---

⁴¹ S. Dziwisz, List do abpa Georga Gänsweina z dnia 1 marca 2015 roku, Archiwum Międzynaczelniczanego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.

Wszystko, czego dzięki Bożej łasce udało się dokonać, by uszanować wielkiego teologa muzyki, jakim jest papież emeryt Benedykt XVI, dla całego środowiska muzyków kościelnych w Polsce, ale – jestem przekonany – także i w świecie, jest jeszcze jednym argumentem potwierdzającym wielką mądrość św. Pawła, który przypomina ciągle, że

różne są dary łaski, lecz ten sam Duch; różne też są rodzaje posługiwania, ale jeden Pan; różne są wreszcie działania, lecz ten sam Bóg, sprawca wszystkiego we wszystkich. Wszystkim zaś objawia się Duch dla [wspólnego] dobra. Jednemu dany jest przez Ducha dar mądrości słowa, drugiemu umiejętność poznawania według tego samego Ducha, innemu jeszcze dar wiary w tymże Duchu, innemu łaska uzdrawiania w jednym Duchu, innemu dar czynienia cudów, innemu prorocтво, innemu rozpoznawanie duchów, innemu dar języków i wreszcie innemu łaska tłumaczenia języków. Wszystko zaś sprawia jeden i ten sam Duch, udzielając każdemu tak, jak chce (1 Kor 12, 4–11).

Streszczenie

Benedykt XVI doktorem *honoris causa* Akademii Muzycznej i Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie

Dnia 4 lipca 2015 roku Jego Świątobliwość Benedykt XVI, emerytowany papież, otrzymał w Castel Gandolfo godność doktora *honoris causa* dwóch krakowskich uczelni: Akademii Muzycznej w Krakowie i Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie.

20 kwietnia 2015 roku Senat Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie po wysłuchaniu recenzji nadał stopień doktora *honoris causa* papieżowi emerytowi Benedyktowi XVI. W uzasadnieniu zostało zapisane, że doktorat zostaje przyznany za: „wielki szacunek dla tradycji muzycznej Kościoła oraz niezwykłą wrażliwość na dialog muzyki z wiarą; okazywanie, przez wiele lat na wszystkich stanowiskach, jakie piastował, szczególnej troski o szlachetne piękno muzyki kościelnej i jej właściwe miejsce w sprawowaniu świętych obrzędów liturgicznych Kościoła; podkreślenie w swoim nauczaniu znaczenia *via pulchritudinis* – drogi piękna, która może stać się drogą poznania i wielbienia Boga dla współczesnego człowieka; odważne dawanie swoim życiem, posługą, nauczaniem i pracą naukową świadectwa Prawdzie, która umacnia wiarę chrześcijańską w czasach duchowego zamętu spowodowanego przez liberalizm, postmodernizm i relatywizm oraz niestrudzone

dążenie do przywrócenia Europie jej duchowego wymiaru; za życzliwe wsparcie działań uczelni zmierzających do przekształcenia Papieskiej Akademii Teologicznej w Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie⁴².

22 kwietnia 2015 roku Senat Akademii Muzycznej w Krakowie przyjął uchwałę Rady Wydziału Twórczości, Interpretacji i Edukacji Muzycznej, a po wysłuchaniu wyjątków z recenzji nadał stopień doktora *honoris causa* papieżowi emerytowi Benedyktowi XVI. Wyznaczył też Senat na laudatora prof. Stanisława Krawczyńskiego. W uzasadnieniu uchwały Senatu Akademii Muzycznej w Krakowie zapisano, że tytuł zostaje nadany za: „wskazanie swoim przykładem wzorców postawy moralnej i obywatelskiej w wymiarze głęboko religijnym i humanistycznym; nauczanie, w którym odnosi się do wartości najwyższych, niezmiennie obecnych w ludzkim życiu i twórczości; umiłowanie muzyki i wskazanie jej szczególnej roli jako integralnej części uroczystej liturgii Kościoła katolickiego towarzyszącej człowiekowi w akcie wyznania wiary⁴³”.

Papież emeryt Benedykt XVI podziękował raz jeszcze za uznanie, z jakim się spotkał w sprawie nadania mu doktoratów *honoris causa*. Papież powiedział: „cieszę się przede wszystkim, że w ten sposób jeszcze bardziej pogłębił się mój związek z Polską, z Krakowem, z ojczyzną naszego wielkiego świętego Jana Pawła II. Bez niego bowiem trudno sobie nawet wyobrazić moją drogę duchową i teologiczną. Swoim żywym przykładem ukazał on nam również, jak mogą się ze sobą łączyć radość wielkiej muzyki sakralnej i zadanie wspólnego uczestnictwa w liturgii, podniosła radość i pokorna prostota celebracji wiary⁴⁴”. Następnie, przypominając historię odnowy muzyki kościelnej, zwrócił uwagę na szczególne umiłowanie przez siebie muzyki Mozarta. „Na trwałe, na przykład, wpisało się w moją pamięć, że skoro tylko zabrzmiały pierwsze nuty *Mszy koronacyjnej* Mozarta, to jakby otwierało się niebo i można było bardzo głęboko odczuć obecność Pana⁴⁵”. Ważne wydaje się stwierdzenie dotyczące pewnego napięcia na linii *participatio actiuosa* i miejsca muzyki kościelnej w dzisiejszej liturgii, zwłaszcza tej uroczystej z chórem i orkiestrą. Genialne wręcz stało się postawione w tym także kontekście pytanie papieża emeryta: „Czym właściwie jest muzyka? Skąd pochodzi i do czego zmierza?

---

⁴² Uchwała nr 21/2015 Senatu Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie z dnia 20 kwietnia 2015 roku w sprawie nadania tytułu doktora *honoris causa* Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie Jego Świątobliwości Ojcu Świętemu Benedyktowi XVI.

⁴³ Uchwała nr 11/2015 Senatu Akademii Muzycznej w Krakowie w sprawie nadania tytułu doktora *honoris causa* Akademii Muzycznej w Krakowie.

⁴⁴ Benedykt XVI, *Słowa podziękowania papieża seniora Benedykta XVI z okazji nadania tytułu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie*.

⁴⁵ Benedykt XVI, *Słowa podziękowania papieża seniora Benedykta XVI z okazji nadania tytułu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie*.

Myszę, że można wskazać trzy «miejsca», z których wypływa muzyka”⁴⁶. I tu nastąpiła prawdziwie prorocza wizja dotycząca miejsca muzyki w dzisiejszej liturgii. Wymieniając więc owe trzy „miejsca”, z których wypływa muzyka, papież mówił, że pierwszym jej źródłem jest doświadczenie miłości, drugim źródłem muzyki jest doświadczenie smutku, dotknięcie śmiercią, bólem i otchłaniami istnienia, trzecim miejscem pochodzenia muzyki jest spotkanie z tym, co Boże, od początku w jakiejś mierze definiującym to, co ludzkie.

Dla Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie, dla pedagogów i studentów jednostki, która inspirowała całe wydarzenie i łączy obie uczelnie wspólnie prowadzonym kierunkiem studiów muzyka kościelna, to słowa mobilizujące do dalszej wytężonej pracy w służbie pięknu wiary. Wzruszające były także słowa wypowiedziane przez papieża w języku polskim: „Niech Pan was błogosławi!”.

Summary

Benedict XVI received the Degree of Doctor *honoris causa* from the Cracow Academy of Music and the Pontifical John Paul II University in Cracow

On the day of 4th July 2015 in Castel Gandolfo, His Holiness Benedict XVI, pope emeritus, received the degree *honoris causa* from the Pontifical John Paul II University in Cracow and the Cracow Academy of Music.

On 20th April 2015 the Senate of the Pontifical John Paul II University in Cracow, upon hearing the reviews, conferred on pope emeritus Benedict XVI the degree of doctor *honoris causa*. In the justification we can read that the honorary doctorate has been awarded for: “proving great respect to the musical tradition of the Church and remarkable sensitivity to the dialogue between music and faith; long-years demonstrating, from all his clerical posts, a special concern for the noble beauty of sacred music and its proper place in the celebration of the sacred liturgical rites of the Church; emphasising in his teaching the meaning of *via pulchritudinis* – the way of beauty which may become the way to get to know and worship God by the modern man; brave testifying, with his life, service, teaching and scientific work, the Truth which gives strength to the Christian faith in the times of spiritual turmoil caused by liberalism, post-modernism and relativism, as well as tireless endeavor to restore the spiritual dimension in Europe; giving wholehearted

---

⁴⁶ Benedykt XVI, *Słowa podziękowania papieża seniora Benedykta XVI z okazji nadania tytułu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie*.

support for the actions aiming at transforming the Pontifical John Paul II Academy of Theology in Cracow into the Pontifical John Paul II University⁴⁷.

On 22nd April 2015 the Senate of the Cracow Academy of Music passed the resolution to have been submitted by the Faculty Council for Artistic Creativity, Interpretation and Music Education, and on hearing the excerpts from the reviews, granted the pope emeritus Benedict XVI the *honoris causa* degree. The appointed laudator was Professor Stanisław Krawczyński. In the justification of the Senate resolution it is written that the honorary doctorate has been granted in recognition of the following merits: “exhibiting by his example the model of moral and civil demeanour in the deeply religious and humanistic dimension; referring in his teaching to the highest values invariably present in human life and artistic activity; cherishing music and indicating its special role as an integral part of the solemn liturgy of Catholic Church accompanying man in the act of professing faith”⁴⁸.

The retired Pontiff Benedict XVI thanked once again for the recognition granted by conferring upon him *honoris causa* doctorate. He said: “I am especially happy that this recognition has deepened my relationship with Poland, with Cracow, with the mother country of our great Saint John Paul II without whom I could not imagine my spiritual and theological way. Through his living example he showed to us, as well, how to combine the joy of exquisite sacred music with the duty of common participation in liturgy, how to combine exalted delight with humble simplicity of celebrating faith”⁴⁹.

Then, when reminding the history of the revival of sacred music he accented his peculiar love for the music of Mozart. “My memory still bears this indelible recollection of the first chords of Mozart’s Coronation Mass which sounded as if heaven opened

⁴⁷ Uchwała nr 21/2015 Senatu Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie [Resolution No. 21/2015 of the Senate of Pontifical University of John Paul II of 20 April 2015 on conferring upon His Holiness Benedict XVI the *honoris causa* doctorate degree by the Pontifical John Paul II University in Cracow], [w:] *Promotio doctoris honoris causa Pontificiae Universitatis Cracoviensis Ioannis Pauli II Sua Sanctitas Benedictus XVI*, dz. cyt., p. 11–16.

⁴⁸ Uchwała nr 11/2015 Senatu Akademii Muzycznej w Krakowie [Resolution No. 11/2015 of the Senate of the Academy of Music in Cracow on conferring the *honoris causa* doctorate degree], [w:] *Papież-emeryt Benedykt XVI, Benedetto XVI – papa emerito*, dz. cyt. s. 7 [*Pope emeritus Benedict XVI, Benedetto XVI – papa emerito, Doktor Honoris Causa of the Academy of Music in Cracow*, occasional publication to commemorate the event of granting Benedict XVI the *honoris causa* degree, Krakow 2015].

⁴⁹ Benedykt XVI, *Słowa podziękowania papieża seniora Benedykta XVI z okazji nadania tytułu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie*, [Benedykt XVI, *Thank you speech given by pope emeritus Benedict XVI on the occasion of receiving the honoris causa doctorate from the Pontifical John Paul II University in Cracow and the Cracow Academy of Music*] <http://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2015/07/04/0533/01162.html#pol> (04.07.2015).

and when one might feel very deeply the presence of the Lord”⁵⁰. It seems also worth mentioning how he described certain tension between *participatio actuosa* and the position of sacred music in the modern liturgy, particularly this solemn accompanied with a choir and orchestra. The Pope’s questions raised in this context were masterly: “What is music really? Whence does it come and toward what does it tend? I think there should be posited three ‘loci’ from which music arises”⁵¹. And the questions were followed by a truly prophetic vision of the place of music in today’s liturgy. Thus amongst the specified three *loci* from which music originates, the first is the experience of love, the second is the experience of sadness, death, pain and the abyss of existence, and the third one is the encounter with the divine, which from the beginning is part of what defines man.

About the first origin of music the pope emeritus said: “When men were seized by love, another dimension of being burst within them, another greatness and another breadth of reality. And it also led them to express themselves in new ways. Poetry, song and music in general were all born from this being affected, from this unfolding of a new dimension of life”⁵². When analysing the second origin of music the *honoris causa* laureate stated that it “also opens up, in the opposite way, new dimensions of reality which can no longer find an answer in mere speeches”⁵³. The most extended interpretation presented by the pope emeritus concerned the third reality in which “the totally-other and totally-great arouses in man new ways of expressing himself. Perhaps we can say that actually in the other two areas – love and death – the mystery of the divine touches us and, in this sense, it is being touched by God which together constitutes the origin of music. It is touching when we discern that, for instance as regards Psalms, people do not confine to mere singing, but refer to all instruments: and the hidden music of creation is aroused with its mysterious language. Along with the Psalter in which we can find the two motifs of love and death, we can reach the very source of the music of the God’s Church. We can say that the quality of music depends on the purity and greatness of one’s encounter with the

---

⁵⁰ Benedykt XVI, *Słowa podziękowania papieża seniora Benedykta XVI z okazji nadania tytułu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie*.

⁵¹ Benedykt XVI, *Słowa podziękowania papieża seniora Benedykta XVI z okazji nadania tytułu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie*.

⁵² Benedykt XVI, *Słowa podziękowania papieża seniora Benedykta XVI z okazji nadania tytułu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie*.

⁵³ Benedykt XVI, *Słowa podziękowania papieża seniora Benedykta XVI z okazji nadania tytułu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie*.

divine, with their experience of love and of pain. The more pure and true that experience is, the more pure and great will be the music from which it was born and developed”⁵⁴.

What the pope emeritus said in the ensuing part of his doctorate speech – I am truly convinced – was the manifestation of profound wisdom and experience of sanctity of the Pope who does not only knows what liturgy and music in are but who is also a true apostle in this field. “The magnificent and pure Western music has developed as an answer to the encounter with God who embodies Himself in liturgy in the person of Jesus Christ. This music is for me the expression of Christian truth. Wherever such an answer is developed we encounter the truth, with the true Creator of the world. Because of this the great sacred music is a reality of theological rank and of permanent significance for the faith of all Christianity, even if it is not at all necessary that it be done always and everywhere. On the other hand, such music cannot disappear from the liturgy and its presence can be a special way of participation in the sacred celebration, in the mystery of faith”⁵⁵.

In the final part of his lecture the Pope-Emeritus referred once more to Saint John Paul II, finishing with the rhetorical question: “We do not know what will be the future of sacred music, but one thing is clear: wherever the encounter with the Living God, who in Christ comes close to us really occurs, there is born anew and there again grows the answer, the beauty of which arises out of truth itself”⁵⁶. Showing again the great respect for both universities he emphasised and indicated their future prospects: “The activities of both Universities which confer on me the *honoris causa* doctorates have greatly contributed to sacred music so that this tremendous gift of the music derived from the Christian tradition would still be living and so that the creative power of faith would not falter in the future. For all this I wish to thank you profusely, not only for the honour which you bestow upon me, but also for the entire work you do in the service of the beauty of faith”⁵⁷.

For the Intercollegiate Institute of Sacred Music in Cracow, for the faculty members and students of this institute which initiated the entire event and which integrates both universities by running the mutual sacred music studies, these were the encouraging words to make us

---

⁵⁴ Benedykt XVI, *Słowa podziękowania papieża seniora Benedykta XVI z okazji nadania tytułu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie.*

⁵⁵ Benedykt XVI, *Słowa podziękowania papieża seniora Benedykta XVI z okazji nadania tytułu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie.*

⁵⁶ Benedykt XVI, *Słowa podziękowania papieża seniora Benedykta XVI z okazji nadania tytułu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie.*

⁵⁷ Benedykt XVI, *Słowa podziękowania papieża seniora Benedykta XVI z okazji nadania tytułu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie.*

work even harder so as to serve the beauty of music. The closing sentence expressed by the Pope in Polish was especially touching: “Niech Pan was błogosławi!” [„May the Lord bless you all!”].

Słowa kluczowe Benedykt XVI, muzyka kościelna, doktorat honoris causa, Kraków, Castel Gandolfo, teologia muzyki, droga szlachetnego piękna, liturgia

Keywords Benedict XVI, sacred music, degree of doctor honoris causa, Cracow, Castel Gandolfo, theology of music, the way of noble beauty, liturgy

Bibliografia

- Benedykt XVI, List do rektorów Akademii Muzycznej w Krakowie i Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Rzym 5 lutego 2015 roku, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.
- Benedykt XVI, *Słowa podziękowania papieża seniora Benedykta XVI z okazji nadania tytułu doktoratu honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie*, <http://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2015/07/04/0533/01162.html#pol> (04.07.2015).
- Bramorski J., *Recenzja w postępowaniu o przyjęcie godności doktora honoris causa przez Jego Świątobliwość Ojca Świętego Emeryta Benedykta XVI*, [w:] *Promotio doctoris honoris causa Pontificiae Universitatis Cracoviensis Ioannis Pauli II Sua Sanctitas Benedictus XVI*, Kraków 2015, s. 106.
- Dziwisz S., Homilia w Bazylice św. Piotra w Rzymie, 3 lipca 2015 roku, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.
- Dziwisz S., List do abpa Georga Gänsweina z dnia 1 marca 2015 roku, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.
- Górecki H. M., *Wykład z okazji nadania doktoratu h.c. Akademii Muzycznej w Krakowie*, maj 2008.
- Komunikat Senatu Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie po zwyczajnym posiedzeniu w dniu 16 marca 2015 roku, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.
- Komunikat Senatu Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie po zwyczajnym posiedzeniu w dniu 20 kwietnia 2015 roku, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.
- Krawczyński S., *Laudacja*, [w:] *Papież-emeryt Benedykt XVI, Benedetto XVI – papa emerito, Doktor Honoris Causa Akademii Muzycznej w Krakowie*, wyd. okolicznościowe z okazji nadania doktoratu Benedyktowi XVI, Kraków 2015, s. 18–19.
- Krawczyński S., *Laudacja*, [w:] *Promotio doctoris honoris causa Pontificiae Universitatis Cracoviensis Ioannis Pauli II Sua Sanctitas Benedictus XVI*, Kraków 2015, s. 168–172.

- List kard. Stanisława Dziwisza do prefekta Kongregacji Edukacji Katolickiej kard. Zenona Grocholewskiego z dnia 16 lutego 2015 roku, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.
- List profesorów do rektora Akademii Muzycznej w Krakowie w sprawie nadania doktoratu *honoris causa* papieżowi emerytowi Benedyktowi XVI z dnia 11 lutego 2015 roku, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.
- List profesorów do rektora Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie w sprawie nadania doktoratu *honoris causa* papieżowi emerytowi Benedyktowi XVI z dnia 11 lutego 2015 roku, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.
- List rektorów Akademii Muzycznej w Krakowie i Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie do Ojca Świętego emeryta Benedykta XVI z dnia 1 stycznia 2015 roku z dnia 1 stycznia 2015 roku, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.
- Lista obecności na nadzwyczajnej Radzie Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie z dnia 9 lutego 2015 roku, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.
- Malecka T., *Recenzja w postępowaniu o nadanie tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie Ojcu Świętemu Emerytowi Benedyktowi XVI dr h.c. multi*, [w:] *Promotio doctoris honoris causa Pontificiae Universitatis Cracoviensis Ioannis Pauli II Sua Sanctitas Benedictus XVI*, Kraków 2015, s. 98.
- Papież-emeryt Benedykt XVI, Benedetto XVI – papa emerito, Doktor Honoris Causa Akademii Muzycznej w Krakowie*, wyd. okolicznościowe z okazji nadania doktoratu Benedyktowi XVI, Kraków 2015.
- Pieronek T., *Opinia dotycząca nadania przez Radę Wydziału Twórczości, Interpretacji i Edukacji Muzycznej Akademii Muzycznej w Krakowie doktoratu honoris causa Papieżowi Seniorowi Benedyktowi XVI*, [w:] *Papież-emeryt Benedykt XVI, Benedetto XVI – papa emerito, Doktor Honoris Causa Akademii Muzycznej w Krakowie*, wyd. okolicznościowe z okazji nadania doktoratu Benedyktowi XVI, Kraków 2015, s. 43.
- Promotio doctoris honoris causa Pontificiae Universitatis Cracoviensis Ioannis Pauli II Sua Sanctitas Benedictus XVI*, Kraków 2015.
- Przemówienie kard. Stanisława Dziwisza do papieża emeryta Benedykta XVI, Castel Gandolfo 4 lipca 2015 roku, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.
- Szymonik K., *Recenzja w postępowaniu o nadanie tytułu doktora honoris causa Papieżowi Seniorowi Benedyktowi XVI przez Wydział Twórczości Interpretacji i Edukacji Muzycznej Akademii Muzycznej w Krakowie*, [w:] *Papież-emeryt Benedykt XVI, Benedetto XVI – papa emerito, Doktor Honoris Causa Akademii Muzycznej w Krakowie*, wyd. okolicznościowe z okazji nadania doktoratu Benedyktowi XVI, Kraków 2015, s. 67.

- Tyrała R., *Recenzja w postępowaniu o nadanie papieżowi Benedyktowi XVI doktoratu honoris causa Akademii Muzycznej w Krakowie*, [w:] *Papież-emeryt Benedykt XVI, Benedetto XVI – papa emerito, Doktor Honoris Causa Akademii Muzycznej w Krakowie*, wyd. okolicznościowe z okazji nadania doktoratu Benedyktowi XVI, Kraków 2015, s. 91–92.
- Tyrała R., Słowa wiążące na uroczystości nadania doktoratu *honoris causa* papieżowi emerytowi Benedyktowi XVI 4 lipca 2015 roku w Castel Gandolfo, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.
- Uchwała nr 11/2015 Senatu Akademii Muzycznej w Krakowie w sprawie nadania tytułu *doktora honoris causa* Akademii Muzycznej w Krakowie, [w:] *Papież-emeryt Benedykt XVI, Benedetto XVI – papa emerito, Doktor Honoris Causa Akademii Muzycznej w Krakowie*, wyd. okolicznościowe z okazji nadania doktoratu Benedyktowi XVI, Kraków 2015, s. 7.
- Uchwała nr 21/2015 Senatu Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie z dnia 20 kwietnia 2015 roku w sprawie nadania tytułu doktora *honoris causa* Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie Jego Świątobliwości Ojcu Świętemu Benedyktowi XVI, [w:] *Promotio doctoris honoris causa Pontificiae Universitatis Cracoviensis Ioannis Pauli II Sua Sanctitas Benedictus XVI*, Kraków 2015, s. 14–16.
- Uchwała Rady Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie w sprawie poparcia wniosku o nadanie doktoratu *honoris causa* dla papieża Benedykta XVI, 2015, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.
- Uchwała Rady Wydziału Historii i Dziedzictwa Kulturowego, nr 14/2014/2015 z dnia 20 lutego 2015 roku, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.
- Uchwała Rady Wydziału Twórczości, Interpretacji i Edukacji Muzycznej Akademii Muzycznej w Krakowie z dnia 16 marca 2015 roku o wyznaczeniu recenzentów w postępowaniu o nadanie doktoratu *honoris causa* papieżowi emerytowi Benedyktowi XVI, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.
- Uchwała Senatu Akademii Muzycznej w Krakowie z dnia 22 kwietnia 2015 roku o nadaniu doktoratu *honoris causa* papieżowi emerytowi Benedyktowi XVI, Archiwum Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie.
- Zajac A., *Recenzja w postępowaniu o nadanie godności doktora honoris causa Jego Świątobliwości Ojcu Świętemu Benedyktowi XVI przez Akademię Muzyczną w Krakowie i Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie*, [w:] *Promotio doctoris honoris causa Pontificiae Universitatis Cracoviensis Ioannis Pauli II Sua Sanctitas Benedictus XVI*, Kraków 2015, s. 20.

